

8. Rahoitusmarkkinat

8.1 Pankki huolehtii rahasta

- Raha on **vaihdon väline, arvon mittari ja säilyttäjä**
 - rahan arvo riippuu **hintakehityksestä**: mitä nopeammin hinnat nousevat, sitä heikommin rahan arvo säilyy
 - rahan kysyntä (*antolainaus*) ja tarjonta (*ottolainaus*, sijoitukset) kohtaavat **rahoitusmarkkinoilla**
 - arvopaperi on myytävä kohde, jonka arvo pörssissä noteerataan päivittäin (esim. osake)
- Pankit ottavat vastaan ja myyvät asiakkaiden pankkitalletuksia toisille asiakkaille
 - **antolainaus**: pankki antaa talletuksia luotoiksi ja saa **korkokatetta**, koska luottojen korko on talletuksia suurempi
 - **korkokate** on pankin lainoista saatavien korkotulojen ja pankin muille veloille (mm. talletukset) maksettujen korkomenojen erotus

- **ottolainaus** eli pankkitalletukset
- pankkitilien **korot ovat alhaiset**, joten parempaa tuottoa hakevan on sijoitettava muihin kohteisiin
- Rahoitusmarkkinoilla hallitaan likviditeettiä
 - pankit, vakuutusyhtiöt, yritykset ja julkinen sektori **hankkivat lyhytaikaista rahoitusta** ja tekevät lyhytaikaisia sijoituksia
 - **toimialaliukuma** hämärtää pankkipalveluja, kun pankit, vakuutusyhtiöt ja vähittäiskaupat tarjoavat samoja, päällekkäisiä palveluja (esim. kauppojen maksukortit)
 - Finanssikriisin jälkeen **pankkien vakavaraisuussäätelyn** tiukentamisella on tavoiteltu **vakaampia pankkeja** ja yksittäisen **pankin ongelmien** leviämisen estämistä rahoitusmarkkinoille
 - hankaloittaa pk-yritysten lainansaantia korkeilla vakuusvaatimuksilla

8.2 Korko on rahan hinta

- Korko on korvaus siitä, että asiakas saa käyttöönsä lainaamansa rahasumman
 - jos korkoa ei makseta tai se on inflaatiota pienempi, niin **talletuksen reaaliarvo** = todellinen ostovoima pienenee
 - *reaalikorossa* korosta on vähennetty inflaation vaikutus
 - Koron suuruus määräytyy **pankin riskin** mukaan:
 - lainanottajan maksukyky ja vakuudet
 - laina-aika
- Korot määräytyvät joko **rahoitusmarkkinoiden** (kysyntä ja tarjonta) tai **keskuspankin päätöksin**

- **1) Markkinakorot**

- määräytyvät päivittäin **suurpankkien välisessä rahakaupassa** kysynnästä ja tarjonnasta
- lyhyitä (enintään 12 kk) ja pitkiä korkoja
- **erikoistapaus euriborkorko**, jolla euroalueen pankit lainaavat toisilleen ilman vakuutta
 - noteerataan 1 vkon ja 1, 2, 3, 6, 9, 12 kk jaksoille

- **2) Hallinnolliset korot**

- a) keskuspankin **määräämä ohjauskorko**, jolla **vaikutetaan rahamarkkinoiden** lyhyisiin markkinakorkoihin
- b) Pankin määräämä **primekorko**, joka perustuu pankin näkemykseen korkojen kehityksestä
- **erikoistapaus EKP:n ohjauskorko**, joka vaikuttaa pankkien EKP:lta saaman rahoituksen hintaan

8.3 Luotolla on monta korkoa

- Suomessa lainan korko yleisimmin sidotaan lyhyisiin markkinakorkoihin **tai** laina on kiinteäkorkoinen
 - esim. markkinakorkoisen euribor 6 kk lainan korko muuttuu 6 kk välein
- Asiakkaan lainakorko on **viitekoron** ja **marginaalin** summa
 - **viitekorko** on tosiasiallinen markkinakorko tai kiinteä korko lainasta
 - **viitekorkoon lisätään korkomarginaali**, joka on pankin tulo eli kate, jolla pankki varautuu **luottotappioon**

- Pankkitalletus on usein kiinteäkorkoinen ja niillä on lakisääteinen **talletussuoja 100.000 euroon** asti
 - markkinakorko pääsääntöisesti vain määräaikaistalletuksissa
 - usein kiinteä korko nousee talletuksen määrän mukaan
- Asuntolainojen ym. pitkäaikaiskorkojen kohdalla tulee varautua korkojen muutoksiin
- Korko vaihtelee **lainan mukaan**
 - asunto- ja opintolaina ovat usein matalakorkoisia
 - **kestokulutushyödykkeiden osamaksuluottojen korot** ovat usein korkeita, vakuuden (ostettava hyödyke) kanssa n. 7 % ja ilman 12...15 %
 - **pienlainat** (ns. pikavipit) ovat **erittäin** korkeakorkoisia

8.4 Sijoituskohteita

- **Osakemarkkinoilla** luovutetaan osakkeen oikeuksia
 - osakemarkkinat kaupankäynti- ja rahoituspaikkana (pörssi)
 - osakkeen arvoa mitataan
 - osinkosuhte $\frac{\text{osinkoa per osake}}{\text{osakkeen pörssinoteerattu hinta}}$
 - osakeindeksi mittaa pörssiosakkeen arvoa (esim. FTSE 100)
 - **päivittäiset arvonmuutokset ovat suuria**, riskiä pienentää
 - **hajautus** ajallisesti ja toimialoittain
 - **pitkä sijoitushorisontti** kymmenien vuosien päähän
- Osakkeen **tuotto** perustuu
 - oikeudesta jako-osuuteen yhtiön nettovaroista eli **osinkoon**
 - oikeuteen luovuttaa (eli myydä) osake – tuottoa syntyy, kun osake myydään ostohintaa kalliimmalla = **arvonnousuun**
 - **korkea korolle** –ilmiöön

- **Sijoitusrahastot** hajauttavat automaattisesti
 - kerätään **pääomaa** ja **sijoitetaan** kaikki **rahaston varat**
 - kohteena osake-, korko- tai yhdistelmärahasto
 - aktiivisesti hallinnoitu rahasto: salkunhoitaja tekee sijoituspäätökset **ammattitaidon** perusteella (kalliimpia)
 - passiivisesti hallinnoitu rahasto: algoritmi (kone) tekee sijoituspäätökset **mittarien ja indeksien** perusteella
- **Bondit** eli joukkovelkakirjat
 - laajalta joukolta rahoitusta usein pankeille, julkiselle sektorille tai suuryrityksille
 - useimmiten **kiinteäkorkoisia** 2-10 vuoden laina-ajoilla Suomessa, ulkomailla jopa 30 vuoden laina-aika
 - **kiinnitysluottopankkien** toiminta perustuu lainojen rahoittamiseen joukkovelkakirjoin talletusten sijaan, mikä yleistyy Suomessa

- **Muita sijoituskohteita** ovat erityisesti konkreettiset omaisuuserät
 - **asuntosijoittamisessa** vuokraerästä – toisaalta ongelmia vuokralaisen valinta, tyhjät kuukaudet ja remontit
 - **metsäsijoittamisessa** on tärkeää ostaa nuorta metsää ja huolehtia puiden kaadosta
 - **taiteessa** on hankalaa määrittää arvoa ja muuttaa sijoituskohde rahaksi

8.5 Vakuutus suojaa vahingolta

- Vakuutukset jaetaan **lakisääteisiin** ja vapaaehtoiseihin
 - tarkoitus on turvata yksityisen oikeuksia
 - esim. eläkevakuutus on lakisääteinen
- Tarkoitus on varautua **vahinkojen** varalle, joiden kustannukset ovat yksityiselle kohtuuttomia
 - esimerkiksi kolari, kodin tulipalo
- **”Valtion vakuutukset”** yksityishenkilöille ovat mm. sosiaali- ja työttömyysvakuutukset, jotka rahoitetaan verotuksen keinoin
 - vrt. USA:n malli, jossa näistä vastaa yksilö itse